

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 904441
לנבחנים אקסטרניים — 05
נספח: תכנית הלימודים (לשאלון 05 בלבד)

ספרות עברית וכללית

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

פרק ראשון — סיפור קצר

פרק שני — דרמה

פרק שלישי — רומאן ונובלה

פרק רביעי — שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

פרק חמישי — שיר שלא נלמד

משלושת הפרקים הראשונים יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק — 28 נקודות).

הפרק הרביעי (שירה — 28 נקודות) והפרק החמישי (שיר שלא נלמד — 16 נקודות) הם **חובה**. עליך לענות על השאלות שבהם לפי ההוראות בכל פרק.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) לנבחנים אינטרניים: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.
(2) לנבחנים אקסטרניים: תכנית הלימודים המצורפת.

ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.

(2) לנבחנים אינטרניים: **חובה** לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.

(3) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.

(4) שים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – סיפור קצר

אם בחרת בפרק זה, ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. בסיפורים רבים תפיסת המציאות של הדמות המרכזית שונה מהתפיסה של הסובבים אותה. הסבר והדגם קביעה זו, על פי אחד מן הסיפורים הקצרים שלמדת. מהי השפעת שוני זה על ההתפתחות של עלילת הסיפור? הסבר את דבריך.
2. בסיפורים קצרים רבים מובלעת ביקורת על ערכי החברה. מהי הביקורת על ערכי החברה, המובלעת בסיפור קצר אחד שלמדת? הסבר כיצד הביקורת מעוצבת בסיפור.

איש זקן מאוד עם כנפיים עצומות / גבריאל גרסיה מארקס

3. לפניך דמויות משנה בסיפור:
האב גונואגה
השכנה הידענית
אשת העכביש
הרופא
בחר בשתיים מדמויות אלה, אפיין כל אחת מהן, וכתוב כיצד היא מעוצבת בסיפור. הסבר את התרומה של הדמויות שבחרת לבניית המשמעות של הסיפור.

פרק שני – דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה על אחת מהשאלות 4-12 (28 נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"; **טרגדיות של שקספיר:** "המלט", "המלך ליר",
"מקבת", "אותלו"

4. תאר את הסבל הטרגי במחזה שלמדת, והסבר את הגורם (או הגורמים) לסבל זה.
בסס את דבריך על שתי סצנות מן המחזה.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"
"אנטיגונה"

5. לפניך דברי המקהלה בסיום הטרגדיה "אנטיגונה" (בתרגום אהרון שבתאי).

קרא אותם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

הַתְּבוּנָה הַיָּא הַתְּנָאִי הָעֶקְרִי לְאִשָּׁר.

וְגַם אֵין לְפָגַע בְּכַבּוֹד הָאֱלִים.

עָבוּר מְלִים גְּדוֹלוֹת

מְשַׁלְמִים אֲנָשִׁים יְהִירִים בְּמַכּוֹת גְּדוֹלוֹת,

עַד שְׁלֵעַת זְקָנָתָם

הֵם לּוֹמְדִים תְּבוּנָה.

- א. פְּרֹשׁ דְּבָרִים אֵלֶּה, והסבר על פיהם את יסודות העלילה הטרגית במחזה. (16 נקודות)

- ב. הדגם את תפקיד המקהלה בטרגדיה באמצעות קטע אחר מ"אנטיגונה".

(12 נקודות)

"אדיפוס המלך"

6. הגורל הוא שקובע את מהלך חייו של הגיבור הטרגי. עם זאת לגיבור יש מידה של בחירה חופשית.
הסבר והדגם קביעה זו, על פי הטרגדיה "אדיפוס המלך".

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו"

"המלט"

7. תאר את ה"מחזה בתוך מחזה" בטרגדיה זו.

הסבר מדוע המלט מעלה את ה"מחזה בתוך מחזה", ומהי משמעותו בהקשר של עלילת הטרגדיה. הדגם את דבריו.

"המלך ליר"

8. תאר את האנלוגיה בין העלילה המשנית ובין העלילה המרכזית בטרגדיה "המלך ליר", והסבר את תפקיד האנלוגיה בבניית המשמעות הטרגית של המחזה.

"מקבת"

9. בפתחת המחזה המכשפות אומרות: "טוב הרע ורע הטוב!" הסבר כיצד אמירה זו באה לידי ביטוי בעלילה הטרגית של המחזה.

"אותלו"

10. תאר את דמותה של דסדמונה ואת דמותה של אמליה, והסבר את תפקידיהן בטרגדיה.

מחזה מודרני (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20)

11. הצג אחד מן הנושאים המרכזיים במחזה המודרני שלמדת.

תאר כיצד נושא זה בא לידי ביטוי במחזה, והסבר שני אמצעים התורמים לעיצובו.

12. "מאבק", "כניעה" או "השלמה עם המציאות" הם דרכי התמודדות של אנשים עם מציאות חייהם. הסבר והדגם את דרך ההתמודדות של הדמות המרכזית במחזה המודרני שלמדת עם מציאות חייה.

פרק שלישי – רומאן ונובלה

אם בחרת בפרק זה, ענה על אחת מהשאלות 13-17 (28 נקודות).

שים לב: על שאלות 13-14 תוכל לענות גם על פי אחד מן הרומאנים ברשימה שבשאלה 17.

13. תאר גילויים של סובלנות וחמלה או של אדישות ורוע, או שילוב של גילויים אלה, ברומאן או בנובלה שלמדת (בלי "הזקן והים"). הסבר את תרומתם לעיצוב המשמעות של היצירה.

14. תאר את המרחב (מקום או מקומות ההתרחשות) ברומאן או בנובלה שלמדת (כולל "הזקן והים"), והסבר את השפעת המרחב על התנהגות הדמויות, ואת תפקידו בבניית משמעות היצירה שלמדת. הסבר והדגם את דבריך.

הזקן והים / ארנסט המינגווי

15. "לא הייתי צריך להרחיק כל כך, דג" הוא אמר. "לא למענך ולא למעני, אני מצטער, דג". אמירה זו של הזקן משקפת את אופי המאבק המתואר בנובלה. הסבר והדגם קביעה זו.

בדמי ימיה / שמואל יוסף עגנון

16. היומן של עקביה מזל הוא בסיס להבנת סיפור חייה של תרצה. הסבר והדגם קביעה זו.

17. **שים לב:** על שאלה 17 תוכל לענות רק על פי אחד מן הרומאנים ברשימה שלפניך.

סיפור פשוט, עיר קסומה, ספר הדקדוק הפנימי, מר מאני, מקדמות, שירה, חיי נישואים, התגנבות יחידים, זיכרון דברים, והיום איננו כלה, החטא ועונשו, מאדאם בובארי, אנה קארנינה, המשפט, האמן ומרגריטה, אל המגדלור, בית בודנברוק, מאה שנים של בדידות, הקול והזעם, אור באוגוסט, הדבר

תאר התנהגות חריגה או מצב נפשי מורכב של דמות מרכזית ברומאן שלמדת. בסס את תיאוריך על שני אירועים ברומאן.

הסבר את הגורמים שהביאו את הדמות להתנהגות זו או למצב נפשי זה.

/המשך בעמוד 6/

פרק רביעי — שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה־20)

פרק זה הוא חובה. ענה על שתיים מהשאלות 18-30:
על שאלה אחת משירת ימי הביניים או משירת ביאליק (שאלות 18-22),
ועל שאלה אחת משירת המאה ה־20 (שאלות 23-30) (לכל שאלה — 14 נקודות).

שירת ימי הביניים

18. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים כנערת ננערו!
הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיבה במוסר שחרו,
והתנערי מן הזמן, בצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
דאי כדור למצא דרור ממעלה / ומתולדות ימים כימים יסערו.
היי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב יי נהרו!

תאר את המתח בשיר בין המשיכה להבלי העולם הזה ובין השאיפה להתקרב לאל,
והסבר את תרומת השורש נע"ר החוזר בשיר לביטוי מתח זה.

19. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יחידה, שחרי / יהודה הלוי

יחידה, שחרי האל וספיו, / וכקטרת תני שירך באפיו!
הלא אם תרדפי הבלי ומנה, / ותאמרי כי אמת הם כל כשפיו,
ותולי אחרי לילך ויומך / ותערב לך תנומה מנשפיו –
דעי כי אין בידך מאומה, / אבל עץ ייבשו מחר ענפיו.
היי לפני אלהיך ומלכך / אשר באת לחסות תחת כנפיו:
שמו יגדל ויתקדש בפי כל / אשר נשמת אלוהי חי באפיו!

תאר את יחסו של המשורר אל הבלי העולם הזה, והסבר את המטפורה בבית הרביעי בשיר בהקשר זה.

20. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יְעִירוּנִי בְּשִׁמְךָ רַעֲיוֹנִי / יהודה הלוי

יְעִירוּנִי בְּשִׁמְךָ רַעֲיוֹנִי / וְיִשְׁימוּ חֲסִדֶיךָ לְפָנַי –
הֶבְנוּנִי דְּבַר נֶפֶשׁ יִצְרָתָהּ / קְשׁוּרָה בִּי – וְהִיא נִפְלְאָה בְּעֵינַי!
וְלִבִּי רָאָךְ וַיֵּאֱמַן בְּךָ – / כָּאֱלוֹ מַעֲמָד הָיָה בְּסִינַי.
דְּרָשְׁתִּיךָ בְּחֻזְיוֹנִי – וְעָבַר / כְּבוֹדְךָ בִּי וַיֵּרֶד בַּעֲנָנִי.
הֶקִּימוּנִי שְׁעָפִי מִיִּצּוּעִי / לְבָרְךָ שֵׁם כְּבוֹדְךָ אֲדֹנָי.

תאר את חוויית האמונה של הדובר על פי שיר זה.

הסבר כיצד חוויה זו מעוררת את נפש הדובר בבית האחרון.

שירת ביאליק

21. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לְבָדִי / חיים נחמן ביאליק

כָּלֶם נָשָׂא הָרוּחַ, כָּלֶם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת־בֶּקֶר חַיִּיהֶם הִרְגִּינָה;
וְאֲנִי, גֹּחַל רֶךְ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה.

בָּדָד, בָּדָד נִשְׁאַרְתִּי, וְהַשְּׂכִינָה אֶף־הִיא
כִּנְף יְמִינָה הַשְּׂבוּרָה עַל־רֹאשִׁי הִרְעִידָה.
יָדַע לְבִי אֶת־לִבָּהּ: חָרַד חֲרָדָה עָלַי,
עַל־בְּנָהּ, עַל־יְחִידָהּ.

כִּכְר נִתְגַּרְשָׁה מְכַל־הַנְּזִיזוֹת, רַק־עוֹד
פֶּגֶת סֶתֶר שׁוֹמֵמָה וְקִטְנָה נִשְׁאַרָה –
בֵּית־הַמְדָּרֶשׁ – וְתַתְּכֶם בְּצֵל, וְאָהִי
עֲמָה יָחַד בְּצִרָהּ.

וּכְשֶׁכָּלָה לְבַבִּי לַחֲלוֹן, לְאוֹר,
וּכְשֶׁצֶר־לִי הַמָּקוֹם מִתַּחַת לְכַנְפָּה –
כִּבְשָׁה רֹאשָׁה בְּכַתְפִּי, וְדִמְעָתָה עַל־דָּף
נִמְרָתִי נִטְפָּה.

חָרַשׁ בְּכַתָּה עָלַי וְתַתְּרַפֵּק עָלַי,
וּכְמוֹ שָׂכָה בְּכַנְפָּה הַשְּׂבוּרָה בְּעֵדִי:
„כָּלֶם נָשָׂא הָרוּחַ, כָּלֶם פָּרָחוּ לָהֶם,
וְאוֹתָר לְבָדִי, לְבָדִי...”

וּכְעֵין סִיּוֹם שֶׁל־קִינָה עֲתִיקָה מְאֹד,
וּכְעֵין תְּפִלָּה, בְּקִשָּׁה וְחֲרָדָה כְּאַחַת,
שִׁמְעָה אֲנִי בְּבִכָּה הַחֲרִישִׁית הַהִיא
וּבְדִמְעָה הַהִיא הַרוֹתַחַת –

תאר את חוויית הבדידות של המשורר כפי שהיא מובעת בשיר, והסבר שתיים מדרכי העיצוב שלה.

22. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

ואם ישאל המלאך / חיים נחמן ביאליק

- (1) בני, נשמתך איך? –
„שוט בעולם, בקשנה, מלאכי!
יש בעולם כפר שאנן, מקף חומת יצרים,
ולכפר רקיע תכלת, בלי מצרים רקיע,
ולרקיע התכלת בת-יחידה באמצע:
עב יחידה, לבנה וקטנה.
ובצהרי יום קיץ בדר שחק-שם ילד,
ילד צובב לנפשו, רף יחיד וחולם –
ואני הוא הילד, מלאכי.
פעם אחת התעלף כל-העולם וישתק,
ושמי עיני הילד השממה נמשכו,
ויראנה, היחידה, הזכה, הברורה,
ונפשו יצאה בראותו, כצאת יונה משובכה,
אל העב הנחמדה.”
- ותמוג? –
- (2) „גם-שמש יש בעולם, מלאכי!
את-נשמת הצילה קרן פו רחמניה,
ועל-כנפי הזהר ימים רבים פאזה
כצפרת לבנה;
פעם רכבה בכקר על-גב קרן הזהב,
הלוח הלקה לבקש פנינת טל בין הדשאים,
ודמעה זכה ותמה אז על-לחי רעדה,
ותודעוה קרן ונשמת צנחה –
ותשתקע בדמעה.”
- ומיבש? –
- (3) „לא, כי נשרה על-דף גמרא קדושה.
גמרא היתה לזקני שעירת גוילים ומעוכה,
ובכרסה – שתי שערות של-זקנו הלכן,
חוטי ציציות פסולות של-טליתו הקטנה
וסמנים של-הרבה טפות חלב ושענה,
ובגמרא הזאת, במעי אותיות מתות
בדר פרפרה נשמת.”
- ותחנק? –
- (4) „לא, פרפרה ותשורר, מלאכי!
באותיות המתות שירי חיים הקרו,
ובארון ספרי זקני מתי עולם נודעו.
שונים היו השירים: על-עב קטנה ובהירה,
עלי קרן הזהב ועלי דמעה מזהירה,
עלי ציציות פסולות ועלי טפות של-שענה –
אך שיר אחד לא ידעה – שיר עלומים ואהבה.
ותכל לצאת, ותהמה, ולא-מצאה תנחומין,
ותתעלף עד-כלותה, ויהי צר-לה עד-מות.
פעם אחת פקדתי את-גמרותי הבלה –
והנה פרחה מתוכה נשמת.
ועדין היא טסה ומשוטטת בעולם,
משוטטת ותועה ואינה מוצאת תנחומין;
ובלילות הצנועים שבתחלת כל-חדש,
בהתפלל העולם עלי פנימת הלבנה,
היא מתרפקה בכנפה עלי שער האהבה,
מתרפקת, דופקת ובוכיה בחשאי,
ומתפללה על-האהבה.”

הסבר את המשמעות של התמונה המתוארת בבית השלישי בשיר.

כיצד מתקשרת תמונה זו לבית הרביעי בשיר? הסבר והדגם את דבריך.

שירת המאה ה-20

שירי טשרניחובסקי

23. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

ראי, אדמה / שאול טשרניחובסקי

ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!
בחקיקה, מלון-ברכה, מעון סתר, זרע טמנו... לא עוד
פניני זוגיות של כסמת, זרע חטה כבדה,
גרגר שעורה חתול כתם, שבלת-שועל חרדה.

ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד:
פרחי פרחים בך טמנו רעננים ובהוד,
אשר נשקתם השמש מנשיקתה ראשונה,
מצניע חן עם יפה קלח, קטרת כוסו נכונה.
ועד שידעו צהרים בעצם הצער התם,
ובטנם ריו טל של בקר בחלומות-אור נבטם.

הא לך הטובים בבנינו, נער טהר חלומות,
ברי לב, נקיי פנים, טרם חלאת אדמות,
וארג יומם עודו שתי, ארג תקוות יום יבא,
אין לנו טובים מכל אלה. את הראית? ואיפה?

ואת תכסי על כל אלה. יצל הצמח בעתו!
מאה שערים הוד נכת, קדש לעם מכורתו!
ברוך קרבנם בסוד מות, כפר חיינו בהוד...
ראי, אדמה, כי היינו בזבזנים עד מאד!

הסבר את המטפורה של עבודת האדמה בהקשר של נפילת אנשים צעירים על הגנת הארץ.

הדגם את דברך.

24. קרא את הסונט שלפניך מן המחזור "שירים לאילאיל" (סונט י), וענה על השאלה שאחריו.

שירים לאילאיל / שאול טשרניחובסקי
את אינך יודעת...

את אינך יודעת, מה מאד יפִּיפִּית!
מה זְקופוֹת רגְלֶיךָ,
מה נִפְלֵא הָקוֹ
המְרִמֵּז עד חֲמֶדֶת שׁוֹקֶיךָ
בְּעִזָּמָה וּבְרֶךְ, בְּגִנְדָּרְנוֹת וּבְחֹן,
בְּעֶקְבוֹת בַּת־גָּלִים עַל גְּבִי תַל־חֹל
שֶׁלְאַחַר הַכְּרִית –
את אינך יודעת, מה מאד יפִּיפִּית!

את אינך יודעת מה מאד יפִּיפִּית!
עֵינֶיךָ שְׁנֵי שְׁקָדִים
חֲצוּבִים כְּרוּס־זֵם,
כְּשִׁבּוּיֹת סוּד־כְּרֹאשִׁית, וּכְעָדִים
לְמִסְתָּרֵי גְזֵרָה בְּשִׁפְתַּי עֲדִי־עַד
לֶךְ קוֹרְאִים, וּמִפְתִּים וּמִקְסָמִים בָּצוּ –
קָפָאת וְלֹא עָנִית –
את אינך יודעת, עַד־מָה יפִּיפִּית!

את אינך יודעת, מה מאד יפִּיפִּית!
וּבִאֲשָׁרִי, בְּרַגְעִים
את כָּלֶךְ שְׁלִי
בְּמִשׁוֹכָה וְסֶעַר אוֹן־פְּרָאִים,
את תְּפוּסָה וְלֹא תְּפוּסָה, בִּיד וְלֹא בִיד,
נִכְבָּשָׁה וְחִפְשִׁיָּה, כְּנִיצוֹץ פְּלִיט־אֵשׁ,
כְּאֶפְרַח קוֹן־סִיס –
את אינך יודעת, עַד־מָה יפִּיפִּית!

הסבר את מורכבות יחסו של הדובר בסונט זה כלפי האהובה. הדגם את דבריך.

25. קרא את הסונט שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

לא רגעי שְׁנָת, טָבַע / שאול טשרניחובסקי

לא רגעי שְׁנָת, טָבַע, וְחִלּוּמוֹת יִמְתְּקוּ,
רק רָגַשׁ בְּךָ אֲרָאָה וְסַעֲרוֹת הַקָּרֵב:
עַל מְרוֹם שִׂיא הָרִיד וּבִמְכָרוֹת עֶמְקוֹ,
בְּתֵהוֹמוֹת הַיְּשִׁימוֹן וּבְצֵל חֲבִיוֹן עֵב.

כִּי תֵאָכַל נִפְשִׁי, וּפִצְעֵי יוֹעֶקוֹ,
תִּקְוֹתֵי תִּבְלָנָה כְּשׁוֹשׁוֹן בְּסֶתֶר,
אֲנוּדָה לְמָקוֹם שֶׁם מְשַׁבְּרִים יִנָּאָקוֹ,
לְמָקוֹם צוֹקִיו יָרִים צוֹר אֲדִיר וְשֹׁב.

אֲזַ בְּשִׁתִּי מִגְלִים הֶרְבִּים בְּסֻלְעִים,
שֶׁהֶמָּה, בְּהִתְמוֹלְלָם, שָׁבִים לְרִגְעִים,
וְטוֹר מְטוֹר יָרוֹם, גֹּל יִגְבֵּר מְגֹל;

מִצּוּרִים נִכְלַמְתִּי, שֶׁהֶמָּה בְּגֵאוֹנָם
אֶל מַחֲזֵ מְשַׁבְּרִים, אֶל נִהְמָם וְהִמּוֹנָם
יִסְגִּירוּ אֶת לִבָּם, וְרֹאשֵׁיהֶם אֶל עַל...

מדוע לדעתך המשורר אומר "בְּשִׁתִּי" (בית שלישי) ו"נִכְלַמְתִּי" (בית רביעי) לנוכח תופעות הטבע?
הסבר והדגם את דבריך.

26. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הוי, ארצי! מולדתי / שאול טשרניחובסקי

הוי, ארצי! מולדתי!
הר־טָרְשִׁים קָרַח.
עָדָר עֲלֵפָה: שָׁהּ וּגְדִי.
זֶהֱב־הָדָר שָׁמַח.
מְנוֹרִים, גַּל, מַצָּבָה,
כְּפֹת־טִיט עַל בֵּית.
מוֹשְׁבָה לֹא־נוֹשְׁבָה,
זֵית אֶצֶל זֵית.

אַרְץ־נִחַלֶת מְדַבֵּר־סִין!
קָסֶם כּוֹכְבֵי לָכַח.
הַבֵּל־זַעַם הַחֲמָסִין,
מְלוֹנָה בְּשִׁלְכָת.
כָּרֶם־גֶּפֶן נִים־לֹא־נִים.
תַּל חֶרֶבָה נִחֲרָשֶׁת.

אַרְץ! אַרְץ־מוֹרָשָׁה!
דָּקֵל רַב־כַּפִּים.
גִּדְר־קוֹצֵבֶר רָשָׁע.
נַחַל כָּמָה הַמֵּים.
רֵיחַ פְּרָדֶס־אֲבִיב.
שִׁיר־צִלְצֵל גְּמֵלֶת.
חֵל־חֹלֹת לֵים סָבִיב.
צֵל שִׁקְמָה נוֹפֵלֶת.

תָּכֹל־לִילֹת וִילֵל־תַּנִּים.
מִשְׁאָבָה נוֹקְשֶׁת.

הוי, הוי, ארץ חֲמֵד־לֵב!
הַשְּׁמִיר, הַשִּׁית.
בֵּיר סוּד יָתוּם בָּגֵב.
בְּשָׁמִים עֵיט.
מְטָלִיּוֹת מְדַבֵּר נְחוּל.
שָׁבִיל זָרוּעַ שְׁחָלֶת.
בָּים שֶׁל אֹר טוֹבֵעַ פֶּל,
נָעַל פָּנֵי כָל הַתְּכַלֶּת.

מה מאפיין את תיאור המולדת בשיר? הסבר והדגם את דבריך.

שירי יהודה עמיחי

27. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

תִּירִים / יהודה עמיחי

בְּקוּרֵי אֲבֵלִים הֵם עוֹרְכִים אֲצִלָּנוּ,
יוֹשְׁבִים בֵּיד וָשֵׁם, מְרַצִּינִים לֵיד הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי
וְצוֹחֲקִים מֵאַחֲרֵי וִילּוֹנוֹת כְּבָדִים בְּחֹדְרֵי מְלוֹן,

מִצְטַלְמִים עִם מֵתִים חֲשׂוּבִים בְּקֶבֶר רַחֵל
וּבְקֶבֶר הַרְצֵל וּבְגִבְעַת הַתַּחֲמִשָּׁת, בּוֹכִים עַל יַפִּי גְבוּרַת נַעֲרֵינוּ
וְחוֹשְׁקִים בְּקִשְׁיחוֹת נַעֲרוֹתֵינוּ
וְתוֹלִים אֶת תַּחְתּוֹנֵיהֶם
לִיְבוֹשׁ מְהִיר
בְּאִמְבָּטִיָּה כַחֲלָה וְצוֹנְנָת.

פַּעַם יִשְׁכַּתִּי עַל מַדְרָגוֹת לֵיד שַׁעַר בְּמִצְוֹדֶת דָּוִד, אֶת שְׁנֵי
הַסְּלִים הַכְּבָדִים שֶׁמֵּתִי לִידִי. עֲמֶדָה שָׁם קְבוּצַת תִּירִים
סָבִיב הַמְדִּירֶךְ וְשִׁמְשֵׁתִי לָהֶם נִקְדַּת צִיּוֹן. "אַתֶּם רֹאִים
אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עִם הַסְּלִים? קִצַּת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ נִמְצְאָת
קִשָּׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרֹמִית. קִצַּת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ". אֲבָל
הוּא זֶה, הוּא זֶה! אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי: הִגָּאֵלָה תִּבּוֹא רַק אִם יִגִּידוּ
לָהֶם: אַתֶּם רֹאִים שָׁם אֶת הַקִּשָּׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרֹמִית?
לֹא חֲשׂוּב: אֲבָל לִידָה, קִצַּת שְׁמָאלָה וּלְמִטָּה מִמֶּנָּה, יוֹשֵׁב
אֲדָם שֶׁקֵּנָה פְּרוֹת וִירְקוֹת לְבֵיתוֹ.

כיצד מצטיירים בשיר סיורי התיירות במקומות ובאתרים בארץ? הסבר את דבריך.
לדעתך, מהו יחסו של הדובר כלפי סיורים אלה? נמק והדגם את דבריך.

28. קרא את השיר שלפניך מן המחזור "טיול ישראלי" (שיר 10), וענה על השאלה שאחריו.

אֲנִי זֹכֵר שְׁאֵלָה בְּסֵפֶר לְמוֹד הַחֲשֹׁבֹן / יהודה עמיחי

אֲנִי זֹכֵר שְׁאֵלָה בְּסֵפֶר לְמוֹד הַחֲשֹׁבֹן,
עַל רֶכֶת שְׁיוּצָאת מִמָּקוֹם אֶחָד וּרְכֶכֶת אַחֶרֶת
שְׁיוּצָאת מִמָּקוֹם אַחֵר. מְתִי יִפְגְּשׁוּ?
וְאִם אֶחָד לֹא שָׁאֵל מָה יִקְרָה כְּאִשֶּׁר יִפְגְּשׁוּ,
אִם יַעֲצְרוּ אוֹ יַעֲבְרוּ אַחַת עַל פְּנֵי הַשְּׂנֵיָה וְאוֹלֵי יִתְנַגְּשׁוּ.
וְלֹא הִיְתָה שְׁאֵלָה עַל אִישׁ שְׁיוּצָא מִמָּקוֹם אֶחָד
וְאִשָּׁה שְׁיוּצָאת מִמָּקוֹם אַחֵר. מְתִי יִפְגְּשׁוּ
וְהָאֵם בְּכֻלָּל יִפְגְּשׁוּ וּלְכֻמָּה זְמַן יִפְגְּשׁוּ?
וּבְדִבְרֵי סֵפֶר לְמוֹד הַחֲשֹׁבֹן. עֲכָשׁוּ הַגְּעֵתִי
אֶל הָעֲמוּדִים הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁבָּהֶם רְשִׁימַת הַפְּתֻרוֹנוֹת.
וְאִזּוּ הִיָּה אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.
עֲכָשׁוּ מִתֵּר. עֲכָשׁוּ אֲנִי בּוֹדֵק
בְּמָה צִדְקָתִי וּבְמָה טְעִיתִי
וְיִודַע מָה עֲשִׂיתִי נִכּוֹן וּמָה לֹא עֲשִׂיתִי. אָמֵן.

הסבר מהו נושא השיר, והצג שתיים מדרכי העיצוב של נושא זה.

29. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

לא כְּבוֹשׁ / יהודה עמיחי

לא כְּבוֹשׁ,
לא בְּכַת אֶחָת, לא כְּלִי,
אֶלֹא כְּדֶשָׁא, בְּאַלְפֵי יְצִיאוֹת זְהִירוֹת־יִרְקוֹת,
לִהְיוֹת מְסֵתֶר כְּהֶרֶבָה יְלָדִים בְּמִשְׁחָק
וְאַחַד מִחִפְשׁ.

וְלֹא כְּגִבֹר הַיְחִיד,
כְּבֶן־קִישׁ, שְׁמֻצָּאוֹהוּ רַבִּים
וְעָשׂוֹ אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ.
אֶלֹא כְּגֶשֶׁם בְּהֶרֶבָה מְקוֹמוֹת
מַעֲנָנִים רַבִּים, לְהִתְחַלְחֵל, לִהְיוֹת שְׁתוּי
פִּיּוֹת רַבִּים, לִהְיוֹת נָשׁוּם
כְּאוֹיֵר בְּשָׁנָה וּמִפְּזֹר כְּפִרְיָהּ בְּאֶבֶיב.

לא הַצִּלְצוֹל הַחֹד, הַמַּעוֹרָר
בְּשַׁעַר הָרוּפָא הַתּוֹרָן,
אֶלֹא בְּדַפִּיקוֹת, בְּהֶרֶבָה אֲשַׁנְבִּים
בְּכִנִּסוֹת צִדְדִיּוֹת, בְּהֶרֶבָה דְּפִיקוֹת לֵב.

וְאַחֲר־כֵּן הִי־צִיָּאָה הַשְּׁקֵטָה, כְּעֶשֶׂן
בְּלִי תְרוּעָה, שׁוֹר מִתְפַּטֵּר,
יְלָדִים עֵיפִים מִמִּשְׁחָק,
אֶבֶן בְּגִלְגּוּלִים הָאֲחֵרוֹנִים

לְאַחַר הַמּוֹרֵד הַתְּלוּל, בְּמִקּוֹם שְׁמֵת־חֵיל
מִישׁוֹר הַיְתוֹר הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ,
בְּתַפְלוֹת הַמִּתְקַבְּלוֹת,
עוֹלָה אֶבֶק בְּהֶרֶבָה רְבוּא גְרִירִים.

המשורר מביע כמיהה לחיות "כגשם בהרבה מקומות" ולמות "בלי תרועה".

תאר והסבר את החיים והמוות שהמשורר מבקש לעצמו.

30. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

משלשה או ארבעה בחדר / יהודה עמיחי

משלשה או ארבעה בחדר
תמיד אחד עומד ליד החלון.
מכרח לראות את העול בין קוצים
ואת השרפות בגבעה.
וכיצד אנשים שיצאו שלמים
מחזרים בערב כמטבעות ערף לכיתם.

משלשה או ארבעה בחדר
תמיד אחד עומד ליד החלון.
שערו האפל מעל למחשבותיו.
מאחוריו המלים.
ולפניו הקולות הנודדים בלי תרמיל,
לכבות בלי צידה, נבואות בלי מים
ואכנים גדולות שהושבו
ונשארו סגורים כמכתבים שאין
להם כתבת ואין מקבל.

הלשון הציורית בשיר מבטאת עוולות וליקויים שה"עומד ליד החלון" רואה. הסבר והדגם
קביעה זו. בסס את דברך על שלושה ציורי לשון.

פרק חמישי — שיר שלא נלמד

שם לב: פרק זה הוא חובה. ענה על שאלה 31 (16 נקודות).

31. לפניך השיר "בלונים" מאת דן פגיס. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

בלונים / דן פגיס*

בלונים של מסכה מתרפקים זה על זה
בין נחשי הנזיר,
ומקבלים בעונה
את הסיג, את תקרת האולם.
מוכנים לכל רמז,
זהירים לצית לכל נשיכה.
אבל אפלו ענני עולם אלה
קרבה שעתם.
פתאם נשמתם פורחת
בצפצוף מבהל,
או נשמתם פוקעת
בנפץ יחיד.
אחרי כן מתרפטות גופות הגומי
בשולי מרבד מפגל,
והנשמות תועות
בעולם הבינים, בערך בגובה האף.

* דן פגיס — משורר ישראלי, 1930-1986. זוכה פרס ראש הממשלה לשנת 1973.
מספריו: **שעון הצל**, **גלגול**, **מח**.

- א. השיר מתאר חפץ מוכר בדרך מקורית ולא שגרתית.
הסבר והדגם קביעה זו. (10 נקודות)
- ב. לדעתך, האם נימת השיר כבדת ראש או משועשעת, או האם בשיר משתלבות שתי נימות אלה?
נמק והדגם את דברך. (6 נקודות)

בהצלחה!

נושאי הלימוד לבחינה בספרות

2 יחידות לימוד - שאלון מספר 005

שימו לב!

במועד קיץ תשע"ד ובמועד חורף תשע"ה חומר הלימוד לבחינות בשאלוני הבסיס (005 ; 045) יתבסס על נושאי הלימוד המפורטים להלן.

1. מבנה תכנית הלימודים

פרקים	קבוצות
א. שירה	1. השירה העברית בימי-הביניים 2. שירי ביאליק 3. שירים מהמחצית הראשונה של המאה ה-20 : אלתרמן, גולדברג, אצ"ג, טשרניחובסקי 4. שירים מהמחצית השנייה של המאה ה-20 : ביטון, זך, זלדה, עמיחי
ב. סיפור קצר	1. סיפורי עגנון 2. סיפור עברי מהמחצית הראשונה של המאה ה-20 3. סיפור עברי מהמחצית השנייה של המאה ה-20 עד המאה ה-21 4. סיפור מתורגם
ג. רומאן ונובלה	1. רומאן עברי 2. רומאן מתורגם 3. נובלה עברית 4. נובלה מתורגמת
ד. דרמה	1. טרגדיה של סופוקלס או של שקספיר 2. מחזה עברי 3. מחזה מתורגם

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

2. מבנה הבחינה

- בבחינה יהיו חמישה פרקים כמפורט להלן :
 - שירה.
 - סיפור קצר.
 - דרמה.
 - רומאן ונובלה.
 - יצירה שלא נלמדה.
- הפרק הרביעי והפרק החמישי הם פרקי חובה. הפרק החמישי הוא יצירה שלא נלמדה (שיר או סיפור). תוכנו של הפרק הרביעי עשוי להשתנות ממועד למועד, על-פי הודעה במיקוד הלמידה. בהתאם לכך ישתנו תוכן הפרקים האחרים וסדרם. למשל, במועד מסוים יהיה הפרק הרביעי "רומאן ונובלה", ויתר הפרקים יהיו פרקי בחירה (שניים מבין שלושה, כמקובל כיום); במועד אחר יהיה הפרק הרביעי "שירה", והפרק "רומאן ונובלה" יהפוך לאחד מפרקי הבחירה, וכן הלאה.
- להלן חלוקת הנקודות בין פרקי הבחינה: 28 נקודות לכל אחד מארבעת הפרקים הראשונים (על הנבחן לענות על שלושה פרקים) ו-16 נקודות לפרק החמישי. סך-הכול – 100 נקודות.

3. נושאי הלימוד

פרק א – שירה

קבוצה ראשונה – השירה העברית בימי-הביניים

יש ללמוד ארבעה שירים – שיר אחד מכל קבוצת שירים:

- א. ר' יהודה הלוי: יעירוני בשמך רעיוני; יחידה שחרי; ישנה בחיק ילדות
- ב. ר' יהודה הלוי: יפה נוף; לבי במזרח; הציקתני תשוקתי
- ג. ר' שלמה אבן גבירול: כתב סתיו; ראה שמש
- ר' משה אבן עזרא: כתנות פסים

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

ד. ר' שלמה אבן גבירול: כאבי רב

ר' שמואל הנגיד: הים ביני ובינך; בכור אמי

(שירמן חיים, השירה העברית בספרד ובפרובנס, מוסד ביאליק, 1960)

הערה: ברשימה זו יחולו שינויים מדי כמה שנים.

קבוצה שנייה – שירי ביאליק

יש ללמוד **ארבעה** שירים – שיר **אחד** מכל קבוצת שירים:

א. הקיץ גווע; פעמי אביב

ב. על השחיטה, אם יש את נפשך לדעת

ג. לא זכיתי באור; זריתי לרוח אנחתי

ד. לבדי; אם ישאל המלאך

הערה: ברשימה זו יחולו שינויים מדי כמה שנים.

קבוצה שלישית – שירים מהמחצית הראשונה של המאה ה-20

יש ללמוד **ארבעה** שירים – שיר **אחד** מרשימת השירים של כל אחד מהמשוררים האלה:

אלתרמן נתן: עץ הזית; ירח (**שירים משכבר: כוכבים בחוץ**, הקיבוץ המאוחד, 1999); דו-שיח

(**עיר היונה**, הקיבוץ המאוחד, 1978); מטמורפוזות (**הטור השביעי**, כרך א' – תש"ג – תשי"ד,

הקיבוץ המאוחד, 2005)

גולדברג לאה: מבית אמי א'; חמסין של ניסן ["אכן אדע, זה יום ללא תמורה"]; האומנם עוד

יבואו ימים; סונט ט' ["מחלוני וגם מחלונך"] מתוך "אהבתה של תרזה די מון" (**כתבי לאה**

גולדברג, כרך ב': **מוקדם ומאוחר**, ספריית פועלים, 1978)

גרינברג אורי צבי: קדושי דומייה; מחזה שבת קודש בשמים (**רחובות הנהר**, שוקן, תשל"ח;

וכן: **כל כתבי אצ"ג**, כרך ו': **רחובות הנהר**, מוסד ביאליק, 1990–2004); שיר נס השיר; שיר

אמי והנחל (**כל כתבי אצ"ג**, כרך ט': **ספר העיגול**)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

טשרניחובסקי שאול: ראי אדמה; הוי ארצי מולדתי; סונט יי ["את אינך יודעת"] מתוך המחזור "שירים לאילאיל"; לא רגעי שנת (כל כתבי שאול טשרניחובסקי, עם עובד, 1990; וכן: שירי טשרניחובסקי, דביר, 1968)

קבוצה רביעית – שירים מהמחצית השנייה של המאה ה-20

יש ללמוד ארבעה שירים – שיר אחד מרשימת השירים של כל אחד מהמשוררים האלה:

ביטון ארז: שיר זהרה אלפסיה; דברי רקע ראשוניים; פיגומים; תקציר שיחה (ציפור בין יבשות, הקיבוץ המאוחד, 1990)

זך נתן: אני שומע משהו נופל (שירים שונים, הקיבוץ המאוחד, 1984); שימו לב לסגול הרועד; נגד פרדה; ציפור שנייה (כל החלב והדבש, עם עובד, 1981)

זלדה: שני יסודות; ציפור אחוזת קסם; כאשר היית פה; כל שושנה (שירי זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1985)

עמיחי יהודה: לא כברוש; משלושה או ארבעה בחדר (שירי יהודה עמיחי, כרך א': שירים 1948–1962, שוקן 2002–2004); תיירים (שם, כרך ג': שלוה גדולה: שאלות ותשובות); שיר 10 ["אני זוכר שאלה מספר לימוד החשבון"] מתוך המחזור "טיול ישראלי" (שם, כרך ה': פתוח

סגור פתוח

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

פרק ב – סיפור קצר

קבוצה ראשונה – סיפורי שמואל יוסף עגנון

יש ללמוד שתיים מבין היצירות האלה:

המטפחת; עגנונות (אלו ואלו, שוקן, 1998); האדונית והרוכל; מדירה לדירה; התזמורת (סמוך ונראה, שוקן, 1998); פנים אחרות; הרופא וגרושתו (על כפות המנעול, שוקן, 1998); המלבוס; תהילה; עם כניסת היום; פרנהיים (עד הנה, שוקן, 1998); שבועת אמונים* (עד הנה, שוקן, 1998); בדמי ימיה*; גבעת החול* (על כפות המנעול, שוקן, 1998)
* בשל אורכן, כל אחת משלוש היצירות שלעיל המסומנות בכוכבית תיחשב כחלופה לשני סיפורים.

קבוצה שנייה – סיפור עברי מהמחצית הראשונה של המאה ה-20

יש ללמוד סיפור אחד מבין הסיפורים האלה:

אברמוביץ' ש"י (מנדלי מו"ס): שם ויפת בעגלה (סיפורים קטנים, דביר לעם, 1950)
באaron דבורה: שפרה; פראדל (פרשיות, מוסד ביאליק, 1968)
בורלא יהודה: אתנן (כתבי יהודה בורלא: מרננת, דבר-מסדה, תשכ"ב)
ברדיצ'בסקי מיכה יוסף: קלונימוס ונעמי (כתבי מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, דביר, 1965; וכן:
מיכה יוסף: פרויקט בן יהודה – <http://benyehuda.org/berdi>)
ברנר יוסף חיים: המוצא; עוולה (בין מים למים, הקיבוץ המאוחד, 1980; וכן: ילקוט לבתי-הספר, הקיבוץ המאוחד, 1969; וכן: פרויקט בן יהודה – <http://benyehuda.org/brenner>)
ברקוביץ' יצחק דב: כרת; תלוש (כתבי י"ד ברקוביץ', כרך א', דביר, 1964; וכן: סיפורים נבחרים, דביר לעם, 1953)
גנסין אורי: סעודה מפסקת (כל כתביו, ספריית פועלים/ הקיבוץ המאוחד, 1982; וכן פרויקט בן יהודה – <http://benyehuda.org/gnessin>)
הזז חיים: אדם מישראל; שלולית גנוזה (סיפורים נבחרים, דביר, 1974)
פרץ יהודה לייב: שמע ישראל (כל כתבי י"ל פרץ, כרך א', דביר, 1962; וכן שני הרים (שם, כרך

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

ב'; וכן: פרויקט בו יהודה – <http://benyehuda.org/perets>

שופמן גרשום: הערדל; נקמה של תיבת זמרה; הניה (כל כתבי גרשום שופמן, כרך א', דביר ועם עובד, 1960)

שטיינברג יעקב: בת הרב; העיוורת; בת ישראל; בין לבני הכסף (ילקוט סיפורים, יחדיו, 1981)
שמי יצחק: הבריחה; בין חולות הישימון (שישה סיפורים, ספריית תרמיל, משרד הביטחון, 1984; וכן: סיפורי יצחק שמי, ניומן, 1971)

קבוצה שלישית – סיפור עברי מהמחצית השנייה של המאה ה-20 עד המאה ה-21
יש ללמוד סיפור אחד מבין הסיפורים האלה:

איני לאה: עד שיעבור כל המשמר כולו (גיבורי קיץ, הקיבוץ המאוחד, 1991)
אלוני ניסים: שמיל; להיות אופה (הינשוף, ספריית תרמיל, 1975; וכן: הינשוף, סדרת קלאסי כיס, עם עובד, 1997)

אפלפלד אהרון: שלושה; עשן; סיפור אהבה; ברטה (עשן, עכשיו, 1962); המצוד; קיטי (בגיא הפורה, שוקן, 1963)

בלס שמעון: בעיר התחתית (בעיר התחתית, ספריית תרמיל, משרד הביטחון, 1979)
בן נר יצחק: קולנוע; משחקים בחורף (שקיעה כפרית, עם עובד, 1976)
ברדוגו סמי: שוק; חיזו בטטה (ילדה שחורה, בבל, 1999)

גוטפרינד אמיר: גלויה מוואלדזה (אחוזות החוף, זמורה ביתן, 2002)
הנדל יהודית: סיפור בלי כתובת (כסף קטן, הקיבוץ המאוחד, 1988)
יהושע אברהם ב': מסע הערב של יתיר; שתיקה הולכת ונמשכת של משורר, גאות הים (כל הסיפורים, הקיבוץ המאוחד, 1993)

כהנא-כרמון עמליה: נעימה ששון כותבת שירים (בכפיפה אחת, הקיבוץ המאוחד, 1971);
הינומה (שדות מגנטיים, הקיבוץ המאוחד, 1977)

ליברכט סביון: חדר על הגג (תפוחים מן המדבר, ספריית פועלים, 1986)

מגד אהרון: יד ושם (ישראל חברים, הקיבוץ המאוחד, 1963)

מטלון רונית: אח קטן; ילדה בקפה (זרים בבית, הקיבוץ המאוחד, 1992)

ס' יזהר (סמילנסקי): השבוי (חרבת חזעה ועוד שלושה סיפורי מלחמה, זמורה ביתן, 1989)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

עוז עמוס: דרך הרוח; נוודים וצפצ (ארצות התן, עם עובד, 1989)
קנז יהושע: התרנגולת בעלת שלוש הרגליים (מומנט מוסיקלי, הקיבוץ המאוחד, 1980)
קסטל-בלום אורלי: שפרה (לא רחוק ממרכז העיר, עם עובד, 1987)
קרת אתגר: צפירה (צינורות, עם עובד, 1992)
שחר דוד: מעשה ברוקח ובגאולת העולם; דברים שבטבע האדם; על הצללים והצלם (מותו של האלוהים הקטן, שוקן, 1970)
תמוז בנימין: מעשה בעץ זית; תחרות שחייה (סיפורים, כתר, 1987)

קבוצה רביעית – סיפור מתורגם

יש ללמוד שניים מבין הסיפורים האלה:

אידריס יוסוף: מספר ארבע (מקום על-פני האדמה, ון-ליר, 1986)
אל חכים תאופיק: על חוד התער (סיפורים ערביים, משרד הביטחון, סיפורים פלשתיניים)
באבל יצחק: מעשה בשוככי (סיפורים, ספריית פועלים, 1969); בן הרבי (חיל הפרשים ועוד סיפורים, כתר, 1987)
בשביס-זינגר יצחק: המפתח (המפתח, ספריית פועלים, 1978); גימפל תם (חורבן קרשב ועוד סיפורים, כרמל, 2000)
בוקצ'יו ג'ובאני: הבז (דקאמרון – ספר עשרת הימים, כרמל, 2000)
גוגול ניקולאי וסילייביץ': האדרת (סיפורים פטרבורגיים, הקיבוץ המאוחד, 1992)
גבריאל גרסיה מרקס: איש זקן מאוד עם כנפיים עצומות (הסיפור העצוב שלא ייאמן על ארנצ'ה התמה וסבתה האכזרית, שוקן, 1986)
דוקטורוב אדגר לורנס: הסופר במשפחה (חיי המשוררים, זמורה ביתן, 1988)
המינגוויי ארנסט: הרוצחים (גברים ללא נשים, זמורה ביתן, 1988)
לוי פרימו: התלמיד (זמן שאול, הקיבוץ המאוחד, 1988)
מופסן גי דה: העלמה פרל (הירושה, עם עובד, 1977)
מחפוז נג'יב: אחרי עשרים שנה (מקום על פני האדמה, ון-ליר, 1986); בית בעל שם רע; הפנסיונר (הגנב והכלבים וסיפורים אחרים, ספריית פועלים, 1970)
מנספילד קתרין: הזיכרון (הספרות כרך א' 2, 1968)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

- נבוקוב ולדימיר:** רגע של חסד (תריסר רוסי, הקיבוץ המאוחד, 1994)
- סלינג'ר ג'רום דוד:** יום נפלא לדגי בננה; מר קרסולי שלנו בקונטיקט (לאסמה – באהבה ובסאוב, מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור, 1979)
- עזאם סמירה:** השעון והאדם (סיפורים פלשתיניים, עקד, 1970)
- פו אדגר אלן:** הבור והמטוטלת (הבור והמטוטלת, סדרת קלאסי כיס, עם עובד, 1997); אלאונורה (מעשי הרצח ברחוב מורג, מחברות לספרות, 1965)
- פוקנר ויליאם:** ורד לאמילי (סימן קריאה 1, 1972; ורד לאמילי – מסתורין ואהבה, עקד, 1993); אמבר מובער (סימן קריאה 1, 1972)
- פיילי גרייס:** שיחה עם אבי (סימן קריאה 16–17, 1973; סיפורים אמריקאיים משנות ה-60 וה-70, עם עובד, 1993)
- פינק אידה:** הגן המפליג למרחקים; ציפורים; המחבוא (הגן המפליג למרחקים, ספריית פועלים 1988; וכן: כל הסיפורים, עם עובד, 2004)
- צ'כוב אנטון פבלוביץ':** כינורו של רוטשילד; יגון (מבחר סיפורי צ'כוב לבתי ספר, טברסקי, 1966)
- קלייסט הינריך פון:** רעידת אדמה בצ'ילי (קולהאס ואחרים), הקיבוץ המאוחד, 2002
- קפקא פרנץ:** גזר הדין (גזר הדין וסיפורים אחרים, עם עובד, 1997)
- קרבר ריימונד:** דבר קטן וטוב; נוצות; קתדרלה (דבר קטן וטוב, כתר, 1986)
- שלום עליכם:** אהבתי הראשונה (הסיפור הקצר, ספריית פועלים, 1977)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

פרק ג – רומאן ונובלה

יש לבחור **אחת** מבין שלוש האפשרויות האלה:

1. רומאן **אחד** המסומן בכוכבית, מן הקבוצה הראשונה או מן הקבוצה השנייה. (בשל אורכם או מורכבותם – ולא מטעמים של שיפוט ערכי – למידת הרומאנים שמסומנים בכוכבית * היא חלופה ללמידת שני רומאנים שאינם מסומנים בכוכבית, זאת כדי לפנות פרק זמן נאות לקריאתם ולדיון בהם.)
 2. **שני** רומאנים מן הרשימה הכוללת רומאנים עבריים (קבוצה ראשונה) ורומאנים מתורגמים (קבוצה שנייה): רומאן **אחד** עברי ורומאן **אחד** מתורגם.
 3. רומאן **אחד** מרשימת הרומאנים העבריים והמתורגמים (קבוצות ראשונה ושנייה) ונובלה **אחת** מרשימת הנובלות העבריות והמתורגמות (קבוצות שלישית ורביעית): יצירה **אחת** מהספרות העברית ויצירה **אחת** מהספרות המתורגמת.
- שימו לב:** מומלץ שבמהלך לימודיהם יקראו הנבחנים, על-פי בחירתם ותוך התייעצות עם המורה, **לפחות שישה ספרים** בנוסף לרומאנים ו/או לנובלות שיילמדו במסגרת פרק זה. במסגרת הקריאה החופשית הזו נבחנים רשאים לקרוא גם רומאנים וקובצי סיפורים המופיעים בתכנית הלימודים.

קבוצה ראשונה – רומאן עברי

- אורפז יצחק: **מסע דניאל** (עם עובד, 1986)
- איתן רחל: **ברקיע החמישי** (עם עובד, 1976)
- אפלפלד אהרון: **תור הפלאות** (הקיבוץ המאוחד, תשל"ח); **קטרינה** (כתר, 1989)
- באר חיים: **נוצות** (עם עובד, 1992); **חבלים** (עם עובד, 1998)
- בן נר יצחק: **בוקר של שוטים** (כתר, 1992)
- ברבש בני: **מי פירסט סוני** (הקיבוץ המאוחד, 1994)
- ברטוב חנוך: **פצעי בגרות** (עם עובד, 1969)
- בר-יוסף יהושע: **עיר קסומה*** (הקיבוץ המאוחד, 1979)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

- גרוסמן דוד: **ספר הדקדוק הפנימי*** (הקיבוץ המאוחד, 1991); **מומיק** (הקיבוץ המאוחד, 2006)
- הנדל יהודית: **החמסין האחרון** (הקיבוץ המאוחד, 1993)
- יהושע אברהם ב': **המאהב** (שוקן, 1981); **מר מאני*** (הקיבוץ המאוחד, 1993); **השיבה מהודו** (הקיבוץ המאוחד, 1994); **שליחותו של הממונה על משאבי אנוש** (הקיבוץ המאוחד, 2004)
- לפיד שולמית: **גיא אוני** (כתר, 1982)
- מגד אהרון: **החי על המת** (עם עובד, 1974); **פויגלמן** (עם עובד, 1987); **מסע באב** (עם עובד, 1980)
- מיכאל סמי: **חצוצרה בוואדי** (עם עובד, 2003); **חסות** (עם עובד, 1979)
- נבו אשכול: **ארבעה בתים וגעגוע** (זמורה ביתן, 2004)
- ס' יזהר (סמילנסקי): **מקדמות*** (זמורה ביתן, 1992)
- עגנון שמואל יוסף: **סיפור פשוט*** (כל סיפורי ש"י עגנון, כרך ג': **על כפות המנעול**, שוקן, 1998); **וכן: סיפור פשוט** (כולל הערות וביאורים, שוקן, 1998); **שירה*** (שוקן, 1999)
- עוז עמוס: **מיכאל שלי** (עם עובד, 1990); **מנוחה נכונה** (עם עובד, 1983); **קופסה שחורה** (עם עובד, 1996)
- עמיר אלי: **מפריח היונים** (עם עובד, 1993)
- פוגל דוד: **חיי נישואים*** (הקיבוץ המאוחד, 2000)
- קורן ישעיהו: **לוויה בצהריים** (מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור, 1974)
- ק' צטניק: **השעון** (מוסד ביאליק, 1972)
- קנז יהושע: **התגנבות יחידים*** (עם עובד, 2006); **מחזיר אהבות קודמות** (עם עובד, 1997)
- קניוק יורם: **חימו מלך ירושלים** (עם עובד, 2003); **אדם בן כלב** (ספריית פועלים, 1987)
- ראובני אהרון: **שמות** (עם עובד, 1969)
- רביניאן דורית: **החתונות שלנו** (עם עובד, 1999)
- שבתאי יעקב: **זיכרון דברים*** (מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור, 1977)
- שדה פנחס: **החיים כמשל** (שוקן, 2002)
- שחם נתן: **רביעיית רוזנדרוף** (עם עובד, 1987)
- שלו מאיר: **רומן רוסי** (עם עובד, 1988); **כימים אחדים** (עם עובד, 1994); **יונה ונער** (עם עובד, 2006)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

שמיר משה: הוא הלך בשדות (עם עובד, 1972); במו ידיו: פרקי אליק (עם עובד, 1972)

תמוז בנימין: מינוטאור (הקיבוץ המאוחד, 1980); רקוויאם לנעמן (זמורה-ביתן-מודן, 1978)

קבוצה שנייה – רומאן מתורגם

אוסטר פול: ארמון הירח (עם עובד, 1977); מוסיקת המקרה (עם עובד, 1992)

אורוול ג'ורג': 1984 (עם עובד, 1972)

אז'אר אמיל (גארי רומן): כל החיים לפניו (עם עובד, 1984)

אייטמטוב צ'ינגיס: והיום איננו כלה (עם עובד, 1994)

אליוט ג'ורג': הטחנה על שפת הפלוס (כרמל, 1998)

גולדינג ויליאם ג'רלד: בעל זבוב (עם עובד, 1972)

בולגקוב מיכאיל: האמן ומרגריטה* (ידיעות אחרונות – ספרי חמד, 1999)

בל הינריך: המוקיון (מסדה, 1971)

בלזק אונורה דה: אבא גוריו (הקיבוץ המאוחד, 1992); הדודן פונס (עם עובד, 1981)

ברונטה אמילי: אנקת גבהים (כתר, 1990)

ברונטה שרלוט: ג'ין אייר (זמורה ביתן, 1987)

בשביס-זינגר יצחק: העבד (עם עובד, 2004)

גארי רומן: עפיפונים (עם עובד, 1983)

גרין גרהם: מסעותי עם דודתי (עם עובד, 1989)

דה לוקה ארי: הר אדוני (הקיבוץ המאוחד, 2003)

דוסטויבסקי פ"מ: החטא ועונשו* (ידיעות אחרונות, 1995)

דיקנס צ'רלס: תקוות גדולות (ספריית פועלים, 1983); דוד קופרפילד (דביר וזמורה ביתן, 1987)

הסה הרמן: נרקיס וגולדמונד (שוקן, 1975)

הרפר לי: אל תיגע בזמיר (עם עובד, 2003)

וולף וירג'יניה: אל המגדלור* (מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור, סימן קריאה, 1975)

וילד אוסקר: תמונתו של דוריאן גריי (אור-עם, 1984; וכן: חנות ספרים, 1998)

טולסטוי לב: אנה קרנינה* (עם עובד, 1999)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

מאן תומס: בית בודנברוק* (עם עובד, 1986)

לורנס דיוויד הרברט: בנים ואוהבים (שוקן, 1981)

מארקס ג' גרסיה: מאה שנים של בדידות* (עם עובד, 1972); אהבה בימי כולרה (עם עובד, 1989)

מוריסון טוני: העין הכי כחולה (הקיבוץ המאוחד, 1996)

מלמוד ברנרד: העוזר (עם עובד, 1979)

ממי אלבר: נציב מלח (עם עובד, 1964)

סלינגר ג'רום דיוויד: התפסן בשדה השיפון (עם עובד, 1975)

סראמגו ז'וזה: על העיוורון (הקיבוץ המאוחד, 2000)

פוקנר ויליאם: הקול והזעם* (ספריית פועלים, 1973); אור באוגוסט* (ספריית פועלים, 1968)

פיצג'ראלד פ' סקוט: גטסבי הגדול (הקיבוץ המאוחד, 1999); ענוג הוא הלילה (עם עובד, 1973)

פלובר גוסטב: מאדאם בובארי* (הקיבוץ המאוחד, 1991)

פרלה יהושע: יהודים סתם (הקיבוץ המאוחד, 1992)

פריש מקס: הומו פאבר (ספריית פועלים, 1982)

קאמי אלבר: הדבר (עם עובד, 2001); הזר (עם עובד ומסדה, 1985); אדם הראשון (עם עובד, 1995)

קונדרה מילן: ספר הצחוק והשכחה (זמורה ביתן, 1981)

קזנצאקיס ניקוס: חייו ומעלליו של אלכסיס זורבס (זורבה היווני) (עם עובד, 1995)

קפקא פרנץ: המשפט* (שוקן, 1992)

קבוצה שלישית – נובלה עברית

אורפז יצחק: נמלים (שלוש נובלות, עם עובד, 1972; וכן: גוונים 1997)

ביאליק חיים נחמן: מאחורי הגדר, (ביאליק – סיפורים, דביר, 1956; וכן: פרויקט בן יהודה –

<http://benyehuda.org/bialik>)

בן נר יצחק: עתליה (אחרי הגשם: שלושה סיפורים, כתר, 1979)

הראבן שולמית: נביא; אחרי הילדות; שונא הנסים (צימאון, דביר, 1996)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

טביב מרדכי: כינורו של יוסי (עם עובד, 1964)

יהושע אברהם ב': שלושה ימים וילד (כל הסיפורים, הקיבוץ, המאוחד, 1993)

כהנא-כרמון עמליה: לב הקיץ לב האור (בכפיפה אחת, הקיבוץ המאוחד, 1971; וכן: כאן נגור: חמש נובלות, הקיבוץ המאוחד, 1996)

ס' יזהר (סמילנסקי): חרבת חזעה (ארבעה סיפורים, הקיבוץ המאוחד, 1984; וכן: סיפור חרבת חזעה ועוד שלושה סיפורי מלחמה, זמורה ביתן, 1989)

סרי דן בניה: עוגיות המלח של סבתא סולטנא (כתר, 1988)

קסטל-בלום אורלי: המינה ליזה (כתר, 1995); רדיקלים חופשיים (רדיקלים חופשיים, כתר, 2000)

קבוצה רביעית – נובלה מתורגמת

אייטמטוב צ'ינגיס: ג'מילה (כרמל, 2005)

הראבל בוהומיל: העיירה שבה נעצר הזמן (עקד, 1994)

בולגאקוב מיכאיל: לב של כלב (כפתור, תשמ"ט)

המינגוויי ארנסט: הזקן והים (עם עובד, 1980)

זיסקינד פטריק: היונה (עם עובד, 1986)

מאן תומס: טוניו קריגר; מוות בוונציה (מוות בוונציה וסיפורים אחרים, הקיבוץ המאוחד, 1988)

מוריאק פרנסואה: הנשיקה למצורע; הורתו (הנשיקה למצורע, עם עובד, 1981)

מלוויל הרמן: ברטלבי (משרד הביטחון, ספריית תרמיל, 1988; וכן: המעורר מס' 2, 1997); וכן: מחווה לשישה סיפורים של המאה התשע-עשרה, בעריכת נילי מירסקי, עם עובד, 2006.

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

פרק ד – דרמה

יש ללמוד **שני** מחזות: טרגדיה אחת (מאת סופוקלס או מאת שקספיר) מן הקבוצה הראשונה, ומחזה אחד נוסף, (עברי או מתורגם), מבין המחזות שבקבוצות השנייה והשלישית.

קבוצה ראשונה – טרגדיה מאת סופוקלס או מאת שקספיר

סופוקלס: אנטיגונה (דביר, 1970; וכן: מוסד ביאליק, 1971; וכן: שוקן, 1990);
אדיפוס (מוסד ביאליק, 1971; וכן: שוקן, 1994)
שקספיר ויליאם: המלט (אור-עם, 1973; וכן: דביר, 1981); **מקבת** (הקיבוץ המאוחד, 1971; וכן: עם עובד, 1986); **המלך ליר** (מוסד ביאליק, 1971; וכן: אור-עם, 1994); **אותלו** (דביר, 1991)

קבוצה שנייה – מחזה מתורגם

איבסן הנריק: בית בובות (אור-עם, 1983)
ברכט ברטולד: מעגל הגיר הקווקזי (אור-עם, 1984); **אימא קוראז'** (עם עובד, 1986)
דירנמט פרידריך: ביקור הגברת הזקנה (אור-עם, 1983)
ויליאמס טנסי: ביבר הזכוכית (אור-עם, 1982); **חשמלית ושמה תשוקה** (אור-עם, 1985)
לורקה גרסיה פדריקו: ירמה (מחזות, הקיבוץ המאוחד, 1965; וכן: עם עובד, 1988)
מילר ארתור: מותו של סוכן (אור-עם, 1986)
סטרינדברג אוגוסט: העלמה יוליה (אור-עם, 1985)
פינטר הרולד: החדר (אור-עם, 1988)
פירנדלו לואיג'י: שש נפשות מחפשות מחבר (מרכז ישראלי לדרמה, 1990)
צ'קוב אנטון: גן הדובדבנים; שלוש אחיות (ארבעה מחזות, עם עובד, 1973)

נספח לשאלון 05, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות

קבוצה שלישית – מחזה עברי

אלוני נסים: הכלה וצייד הפרפרים (הקיבוץ המאוחד, 1980); הנסיכה האמריקאית (עמיקם, 1963); אכזר מכל המלך (ידיעות אחרונות, ספרי חמד, 1997)
בן שמחון גבריאלי: מלך מרוקאי (עדי, 1980)
בר יוסף יוסף: אנשים קשים (מפעלים אוניברסיטאיים להוצאה לאור, 1983)
לוי חנוך: חפץ (חפץ ואחרים, הקיבוץ המאוחד, 1988); הילד חולם (מלאכת החיים ואחרים, הקיבוץ המאוחד, 1991)
לפיד שולמית: רכוש נטוש (אור-עם, 1991)
סובול יהושע: ליל העשרים (אור-עם, 1990); גטו (אור-עם, 1989)
שבתאי יעקב: נמר חברבורות (הקיבוץ המאוחד, 1985)
תומר בן ציון: ילדי הצל (עמיקם, 1963)